

Nový rok 2023 s sebou přináší i celou řadu legislativních novinek, které by neměly uniknout vaší pozornosti...

Ing. Petr Koubovský,

daňový poradce, č. osv. 3891 – Rödl & Partner Tax, k. s.

Cílem tohoto článku je poskytnout přehled vybraných právních novinek týkajících se především podnikatelské sféry, které platí v roce 2023 a které by vám rozhodně neměly uniknout.

Novinky v daňové oblasti

- 1) Dlouhou dobu, a tedy velmi zažitá, byla hranice obratu pro následnou registraci k dani z přidané hodnoty a statutem plátce daně. Od roku 2023 však již tato hranice ve výši 1 mil. Kč neplatí. Česká republika dostala výjimku od Evropské unie a díky zrychlenému legislativnímu procesu byl novelizován zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje zvýšení hranice pro povinnou registraci z 1 mil. Kč na 2 mil. Kč.
- 2) Další změnou v oblasti DPH je pak snížení pokut u kontrolního hlášení u plátců DPH, kteří jsou fyzickými osobami nebo společnostmi s ručením omezeným s jedním společníkem. Zároveň bude Finanční správa ČR automaticky promíjet i jednu pokutu za nesplnění povinností v souvislosti s kontrolním hlášením ve výši 10 000 Kč ročně namísto nynější pokuty ve výši 1 000 Kč.
- 3) V případě lhůty pro reakci na výzvu k podání následného kontrolního hlášení se tato zvyšuje ze současných 5 pracovních dní na 17 dní ode dne dodání výzvy pro doručení do datové schránky.
- 4) Po několika letech dochází také ke změnám u povinnosti podávat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob, kde dle současné úpravy musí podat daňové přiznání povinen každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, přesáhly 15 000 Kč, pokud se nejedná o příjmy od daně osvobozené nebo o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně. Od roku 2023 by mělo dojít k posunutí této hranice na 25 000 Kč.
- 5) Současný režim paušální daně týkající se poplatníků s příjmem do 1 mil. Kč za rok dozná také určitých změn. Paušální daň by měla být strukturována do 3 pásem podle výše příjmů poplatníka. Zároveň se posouvá hranice pro vstup do paušálního režimu na 2 mil. Kč. Výše paušální daně by tak měla činit:

	Celková paušální záloha	Daň z příjmů	Pojistné na důchodové pojištění	Pojistné na veřejné zdravotní pojištění
I. pásmo	6 208 Kč	100 Kč	3 386 Kč	2 722 Kč
II. pásmo	16 000 Kč	4 963 Kč	7 446 Kč	3 591 Kč
III. pásmo	26 000 Kč	9 320 Kč	11 388 Kč	5 292 Kč

- I. pásmo (poplatníci s příjmy do 1. mil Kč. za rok),
 - II. pásmo (poplatníci s příjmem přes 1. mil Kč do 1,5 mil. Kč, příp. také poplatníci s příjmy do 2 mil. Kč, pokud měli 75 % příjmů, ke kterým lze uplatnit výdaje ve výši 80 % nebo 60 % příjmů),
 - III. pásmo (všichni ostatní s příjmem přes 1,5 mil. Kč za rok).
- 6) Podle návrhu by mělo rovněž dojít k prodloužení možnosti uplatnit mimořádné odpisy u majetku zařazeného do 1. nebo 2. odpisové skupiny. Dosud bylo možné uplatnit mimořádné odpisy u majetku zařazeného do 1. nebo 2. odpisové skupiny, který byl pořízen a zařazen od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2021 za předpokladu, že se jednalo o prvního odpisovatele. Nyní by se možnost uplatnit mimořádné odpisy měla týkat i majetků zařazených do 1. nebo 2. odpisové skupiny, které byly pořízeny v letech 2022 a 2023.
- 7) Od 1. 7. do 30. 11. 2023 bude možné se díky tzv. daňovému milostivému létu zbavit daňových nedoplatků, které se často pohybují v řádu jednotek korun. Pravidla zůstávají od loňské verze nezměněna, tj. všechny fyzické osoby budou moci požádat o mimořádné odpuštění příslušenství daně, pokud uhradí jistinu daňového nedoplatku.
- 8) Oproti roku 2022 se všechny sazby spotřební daně z tabákových výrobků se navýší o 5 %.
- 9) Již dříve schválená novela zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů¹, zrušila silniční daně u osobních automobilů, autobusů a nákladních aut do 12 tun. Pro těžká vozidla (nákladní automobily N s druhem karoserie BA nebo BB, tahače návěsů a silniční tahače a přívěsy) byly sníženy roční sazby na úroveň minimálních sazeb dle směrnice Euroviněta a došlo ke zjednodušení jejich danění. Hodnoty sazeb vychází z minimálních ročních sazeb směrnice Euroviněta. Zároveň je zrušena povinnost platit čtvrtletní zálohy silniční daně, čímž dochází k významnému snížení administrativy pro podnikatele.

Zrušení tzv. elektronické evidence tržeb

Další legislativní novinkou, jenž nás v roce 2023 nemine, je zrušení tzv. elektronické evidence tržeb, a to vč. povinnosti zasílat údaje o tržbách správci daně a vystavovat účtenky ve smyslu zákona č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb, ve znění pozdějších předpisů, povinnosti umístit informační oznámení, ochrany autentizačních údajů, certifikátu a bloků účtenek.²

Finanční správa poplatníkům umožní po přechodnou dobu (do konce roku 2023) i nadále nahlížet na tržby zaslané do systému EET v aplikaci Elektronická evidence tržeb. Od 1. 1. 2023 však nebude funkční příjem datových zpráv o tržbách, tzn., že k tomuto datu již nebudou údaje o zaslaných tržbách u Finanční správy zaevidovány, a to ani pro dobrovolně evidující poplatníky.³

Novinky v oblasti zákoníku práce

Hlavním záměrem Ministerstva práce a sociálních věcí v rámci legislativních změn je podpora a efektivita práce v oblasti pracovněprávních vztahů.

- Zaměstnavatelé mohou dle novely zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), využít slevy na sociálním pojištění u vybrané skupiny zaměstnanců (mladších 21 let nebo starších 55 let, studujících zaměstnanců a dále osob pečujících o dítě mladší 10 let nebo osob se zdravotním postižením), kteří budou pracovat 8 až 30 hodin týdně.

Sleva se bude odečítat od sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem, a to ve výši 5 % z vyměřovacího základu zaměstnance. Výše odvodu zaměstnavatele bude po uplatnění slevy činit 19,8 % – a to pouze za výše uvedené vybrané zaměstnance.⁴

- Státní správa se snaží dále legislativně zakotvit pevnější pravidla pro práci z domova, tzv. home office, který se stává čím dál populárnější. Navržená (doposud neschválená úprava) cílí především na těhotné zaměstnankyně, lidi, kteří pečují o dítě do 9 let, pracovníky, kteří pečují o osobu závislou na péči jiné fyzické osoby. U těchto pracovníků bude muset zaměstnavatel, pokud nevyhoví jejich žádosti o práci z domácího prostředí, toto své rozhodnutí písemně zdůvodnit. Ostatně novela zákoníku práce stanoví pro dohodu o home office písemnou formu, v opačném případě hrozí zaměstnavateli pokuta až do výše 1 mil. Kč.

Případná náhrada výdajů (dle některých zdrojů ve výši paušální částky 2,80 Kč za každou hodinu odpracované práce z domova) nebude podléhat dani ze závislé činnosti ani odvodům na pojistném a na straně zaměstnavatele bude představovat daňově účinné náklady.

- Zatím v neschváleném stavu se také nachází další novela zákoníku práce, na jejímž základě budou zaměstnavatelé muset nově poskytovat dovolenou pracovníkům na dohody o provedení práce (DPP) a o pracovní činnosti (DPČ).
- V rámci elektronizace dokumentů se tato nevyhne ani zákoníku práce, a tedy pracovních právních dokumentů, neboť nově by mělo být možné uzavřít pracovní smlouvy elektronicky.
- S účinností od ledna 2023 se dle vyhlášky Ministerstva zdravotnictví mění také povinnost absolvovat pravidelné lékařské prohlídky, kdy tyto budou muset podstupovat pouze zaměstnanci vykonávající práci v rizikových kategoriích a tam, kde dochází k ohrožení zdraví, což se však netýká vstupních prohlídek.

Novinky v oblasti elektronizace

Pokrok nezastavíš, ale s ohledem na něj česká legislativa zavádí celou řadu změn, které se dotknou nejen spotřebitelů, ale také podnikatelů, a to zejména těch, kteří svou podnikatelskou činnost uskutečňují skrze prostředky elektronické komunikace (např. e-shopy).

Novely příslušných zákonů⁵ tak reagují na nekalé obchodní praktiky e-shopů a prodejců, kteří v minulosti často uměle navyšovali a následně naoko snižovali ceny výrobků a služeb během slevových akcí (jako např. „Black Friday“).

Nezpochybnitelným legislativním trendem je posun směrem k elektronizaci, výkonu práce na dálku za použití elektronických komunikačních prostředků a snaha o správné nastavení právní regulace e-commerce a prodeje zboží a služeb online. Určitě vás budeme v průběhu roku 2023 podrobněji informovat o dalších změnách zákonů a jejich praktických dopadech, už nyní je však zřejmé, jakým směrem se bude legislativa v příštím roce ubírat.

Novinky v komunikaci datových schránek

Od roku 2023 dochází k povinnému zřízení datových schránek veškerým podnikajícím fyzickým osobám zapsaným do zákonem stanovené evidence nebo rejstříku a veškerým právnickým osobám zapsaným v registru osob.

Samotné zřízení datové schránky v sobě přináší povinnosti vůči orgánům Finanční správy ČR v podobě podávání daňových přiznání a daňových tvrzení v elektronické podobě přes zřízenou datovou schránku.

S novým rokem 2023 přichází i další změna. Doposud se zpráva zaslaná do datových schránek považovala za doručenou po uplynutí lhůty 240 hodin (tj. 10 dnů) od dodání zprávy, bez ohledu na to, zda uplynutí této lhůty nastalo v pracovní den, či nikoli, pokud se tedy adresát zprávy do schránky sám nepřihlásil dříve. Nové pravidlo říká, že v sobotu, neděli a ve státní svátek nedochází k automatickému doručení datových zpráv (tzv. doručení fikcí), nýbrž se okamžik doručení posune na následující pracovní den, a to dokonce tak, že zpráva bude označena za doručenou až po konci lhůty, tzn. v praxi začátkem dalšího dne. Právní účinky plynoucí z doručení datové zprávy tedy nezačnou běžet v nepracovní dny.

Změny v archivační době mzdové dokumentace

Jak dlouho archivovat mzdové listy a další personální dokumenty spojené s pracovní smlouvou a výplatou mezd, to je oč tu běží...

Mzdové listy a evidenční listy důchodového pojištění je ze zákona potřeba archivovat pro účely důchodového pojištění. Doba archivace a obsah předepsaných písemností jsou posuzovány jinak pro účely zákoníku práce, jinak pro účely důchodového pojištění, z hlediska zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“), nebo z pohledu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Doba archivace mzdových dokladů je/byla 30 let dle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.⁶

Obsah mzdových listů je předepsán v ustanovení § 38j ZDP. Zaměstnavatelé jsou povinni vést za každý měsíc i celé zdaňovací období pro poplatníky s příjmy ze závislé činnosti (tzn. zaměstnance):

- mzdové listy,
- rekapitulaci o sražených zálohách na daň z příjmů,
- rekapitulaci o dani sražené podle zvláštní sazby daně.

Z pohledu účetnictví mají účetní jednotky povinnost pro účely vedení účetnictví uschovávat po stanovenou dobu účetní záznamy. V souladu s ustanovením § 32 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, mohou být i mzdové listy považovány za účetní záznamy. Pro účely účetnictví je nezbytné mzdové listy vč. dalších dokumentů souvisejících se mzdovou evidencí (např. výplatní listiny, rekapitulace mezd, rekapitulace zdravotního pojištění, seznam zaměstnanců u zdravotních pojišťoven atd.) uchovávat po dobu 5 let počínaje koncem účetního období, kterého se týkají.⁷

Z pohledu důchodového pojištění jsou pak zaměstnavatelé povinni uschovávat mzdové listy nebo účetní záznamy o údajích potřebných pro účely důchodového pojištění po dobu 30 kalendářních roků následujících po roce, kterého se týkají.⁸ Mzdové listy je nezbytné při archivaci uložit na takovém místě, kdy bude zajištěna jejich bezpečnost a minimalizováno riziko jejich znehodnocení, například vlivem povětrnostních vlivů, požáru atd.

Aktuální lhůta pro nutnou úschovu těchto dokumentů byla 30 let. Nově však je zvýšena o dalších 15 let, a to dle důvodové zprávy z důvodu nedostatečnosti doby pro zjištění osobního vyměřovacího základu v důsledku neustále se prodlužujícího důchodového věku.

ZÁVĚREČNÉ SHRNTÍ

Dle mého názoru jsou vesměs výše uvedené změny pozitivního rázu. Je sice otázkou, v jaké podobě a zda vůbec případné jednotlivé novely budou schváleny, neboť v připomínkovém řízení čelila mnohdy velké kritice jednání zúčastněných stran, ale myslím, že se můžeme těšit na zajímavé změny, a až čas skutečně ukáže, zdali byly ku prospěchu a případně koho.

»

1 Novela zákona o dani silniční provedla tyto změny s účinností již od 1. 7. 2022.
2 Zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb, ve znění pozdějších předpisů.
3 Zrušení elektronické evidence tržeb od 1. 1. 2023 | Tiskové zprávy GŘŘ | Média a veřejnost | Finanční správa | Finanční správa (financnisprava.cz).
4 Novela zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, vyhlášena ve Sbírce zákonů pod číslem 216/2022.
5 Novela zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, a zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
6 Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoOPSZ“).
7 Viz § 31 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
8 Viz § 35a odst. 4 písm. d) ZoOPSZ.

»